

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 форинти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предброжнике у Србији стаје лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предброжници сами имају плаќати.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предброжници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброе се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Бенчина никакве се не уважавају и аручбине.

Број 46.

„Све за народ.“

Друштвена студија.

Написао * * * у Београду.

I.

„Све за народ“, то је она фраза, која се непрестано чује, коју сви и сваком приликом употребљавамо. Сваки онај кога се иоле тиче напредак народа нашег не може да се уздрижи да му срце не заигра од радости кад чује где се тако збори по владиним круговима. Наше публицисте никако се друкчије и не изражавају а официозни листови препуни су таких реченица . . . Нико дакле не може да се усуди да каже да то није наше „политично вјерују.“

И доиста згодна је то фирмса за коју неке наше назови-демократе заклањају, па „преиспољњени“ жаром најсветије ствари са високе тачке политичног гледишта свог светују да поставимо темељ слободи срећством јаке владе, те да се као она послушна деца бацимо у „лоно“ строгом а праведном старешини на милост и немилост, е да би нас потомци гологлави благосиљали. На те речи назадњачког суверена дигне се један од „верјејших“ поданика, те под образином „свесне омладине“ не само свечано престављају противу неразборитих поступака млађе браће већ и „анатемиш“ посла њихова, а заборавља да папске буле сада слабо вреде . . . Па они опет „све за народ а с народом . . .“ Тешко оном ко би се усудио да упита „ко је крив?“ На њи би гракнуло цело јато затуцаних мрачијака те би се из петних жила успели да настуре свету недонопче ограничног умовања свог, т. ј. да је свemu време криво.

Посланница нових апостола ових сваким словцем предикује да би

грешно било и помислити да нам требају каке реформе док нам их сама влада не понуди. Па тада неки од њих из свега грла вичу: „требају нам реформе да како!“ А неки као верни тумачи својих окорелих начела или што се боје да то није како „искушеније“ још једнако вичу: Не требају нам никаке реформе, никаке промене и новачења! . . . Као доказ пренагливања за слободом наводише Грчку и т. д. Па о. ет они сада „све за народ а с народом“.

Ми сви хоћемо велико српство . . . да нам народ буде сретан и велики . . . Па како ћемо то да извршимо? Разуме се ако радимо све за народ а с народом. Дајмо народу слободу па ћемо га усрећити! веле напредњаци. Држава је нешто живо, она потребује хране — без хране малаксаће њени чланови — а та дивна храна, пигли дар од неба човечанству, зове се слобода . . . Но јели та прва основица довољна да се изврши она велика мисао да нам народ буде сретан и велики? Ми свечано одговарамо да јесте. Широка мисао слободе истинске обухвата и натицање у вршењу свега оног што је добро и корисно, што је за народ. Натицање пај може само онда да постане када слику правог патријотизма пред собом имамо и то свакда свету на видику. Та слика тако би дивно упливисала на истински напредак да би тек тако цео народ опојен светом мисију чисте самосвести кликнуо: дошло је време хајдемо напред! . . .

Ваља нам признати да и ћеографски положај великог утицаја има на то што један народ брже или спорије корача. Но хоћемо ли зато сву кривицу да бацимо на ћеографски положај?! . . . Не — боже сачувай! То би било безмишље како се само замислити може, које одмах излази на видик чим пажљивије

еврнемо пажњу на ћеографски положај и стање других држава. „Па то што Инглеска напредује такојако то није никако чудо, та њен ћеографски положај повлачи за собом и благојање!“ Тако филозофшу неки. Али та господа заборављају да су становници те исте Инглеске живели негда у полудивљачком стању и то баш тада када су Јелини до врхунца довели народску уметност и производњу. Узрок дакле који чини да народ један крај свих згодних прилика тоне у кинеској нерадњи а други и без тих прилика напредује — узрок тај велимо, лежи у самом становништву. Та која земља има згоднијег положаја од Туреке? Кључ европске трговине а готово и свеџке у турским је рукама. Толико мора запљускују покрајине њихове, доведе их у додир са целим образованим светом, па опет Турека у тим сјајним огледалама светске производње огледа само своју слаботињу-нерадњу, материјално и морално банкротство. А то језато што њени чланови немају никаке слободе а и управљати не могу с тим толико да се хвале, јер су сви изреда окованы ланцима љутог фанатизма, немарности и лењости.

А шта ћемо ми?

Не смо кадри да створимо згоднијих прилика ћеографских, а нужно је да се народ доведе у додир са другим народима. Зато нам могу на руци бити само два срећства. Или да ми у стране земље путујемо те да присвајамо искуство других народа или да намамимо странце да нас походе те на тенахни од њих да примамо све што је корисно. Да би могли у стране земље да путујемо ваљало би нам вине поваца, а да би странце у чине земље намамили ваљало би нам вине умешности.

(Паставиће се.)

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

WWW.UNILIB.RS

Земун. У последњој седници општинског већа поведе се отоме реч, да се у Земуну заведе водовод. Ова идеја постоји већ поодавно и поизреку једнога вештака положај је наше вароши такав, да би се то могло завести много мањим трошком, него у другим местима. Кад се проесани, колико наше становништво троши на воду, то би се зацело исплатило такво подuzeће. Резервоар смештен на врху Гардоша, у који би парна машина из Дунава воду вукла, која би кроз цеви испла на извесне тачке по горњој и доњој вароши, лако би се могао начинити, што по уверавању стручњака не би бого-знатно колико етао, премда се сасвим тачан рачун тек на основу појединости плана може направити. Желети је, да се ова општо корисна идеја што пре оствара.

Морало је у очи пасти свакоме онај анахронизам у извештају о одборској седници црквене општине од 29. августа, где одбор очекује најпре релацију подпредседниковој о испиту у женекој школи, па после да реши, да ли да се учитељици повиси плата или не. Зар одбор још није тачно извештен о резултатима овогодишњих испита по школама, које су под његовим надзором? Зар одбор мора да чека извештеје једнога члана, „који је био на испиту?“ Нама се чини да таква изјава о незнању одборовом сасвим наивно звони, особито у ово доба, кад ће се школа опет отпочети. Ми држимо, да је у дужности одборовој не само знати какав је успех постигнут у свима њему потчињеним школама, већ да он треба с највећом пажњом да прати школску поуку непрекидно и преко целе године, дакле да му није од потребе, најпре известити се о испиту преко једног члана, „који је на испиту био.“

(Општинско веће 4. августа.) Претседник г. Градоначелник, извештач и первођаш: г. Орељ, мајистратски приседници: г. сенатор Петровић и гг. вар. претставници Марковић и А. Д. Јоаповић. Општина је било петнаест. Седница се отпочела у пол 10 сахода.

По отварању седнице поведе се реч о општим турским Циганима, што су ово дана по неким овдашњим јавним местима свирали и безстидне игре играли. Сви су општинари били тог мнења, да полиција таквим друштвима не допушта у вароши бавити се.

Комисија, која је прегледала горњо-варошки шмрк, јавља да тај шмрк није за оправку, него се кола могу употребити за пошеће воде у бурету, а бакарни и гвоздени делови од справе да се

продажу лицитацијом. Уједно предлаже ова комисија, да се набаве шест фењера, који су необходно нужно за случајеве поћног пожара. Сви шест фењера стају на 5 фор. и 56 новчића. И један и други предлог комисије усваја се.

Том приликом рече г. Ивић, да би за пашу варош од велике користи било, кад би се завео водовод, а односно то не бистало ни великог трошка јер је топографски положај Земуна сасвим згодан. Он је у Бечу говорио са фабрикантом, који прави справе за водоводе, и овај му је рекао, да би предрачун тек могао саставити, кад би тачно знао, висину Гардоша и колико је тај брег далеко од Дунава. Уа то му је нужно знати дужине водовода и растојање чесама једна од друге. Да би се то све речено фабриканту доставити могло, ваздајо би да се изгради тачан план од Земуна, и г. Ивић препоручује г. Градоначелнику да о томе води бригу, рекавши, да ће се такав план по свеј прилици налазити при овдашњој фортификацији.

Почем лицитациони акт ради набавке дрва за отгрев по 13 форината хват није потврђен, то се прима понуда Ђорђа Романчића, који даје ван лицитације хват по 11 форината.

Концем октобра излази време контракту закупника 200 јутара и 193 јутара општинске земље дакле треба опет лицитацију предузети. Решено је да се пустара од 193 јутра на три, 200 ланаца пак на делове, на једну годину даде под аренду.

Мајистрат јавља, да нико неће да узме под закуп наплаћивање таксе од адског песка с тога што може код Борче сваки бадава да вуче песак. Мајистрат је тог мињења да се панчевачка региментска власт умоли да и она забрани бесплатно ношење песка, а г. Ивић предлаже, да се војно министарство умоли, да се бесплатно извоз песка свуда забрани. И овај предлог би усвојен.

Сад је дошао у претрес предлог о земљишту у доњем пољу, где више њих хоће да пеку цигље. Услед министарству поднесене молбе Михаловецког добио је мајистрат налог, да о тој ствари даде темељно извештеје. Г. Ивић примећује, да тај предмет стоји у вези са преважним питањем о властитости ритеља нашег земљишта, те је тог мињења да се ништа коначно не решава, већ само да се допусти Михаловецком, да ужива то земљиште под истим условима, под којима га је предходник његов Фелбер уживао. Г. Ивић рече, да је напуштао на важне документе, који показују да ритељ земљиште није државно већ општинско. У том смислу општинско је веће и донело закључак.

На дневном реду беху неколико предмета, који се односе на личности, међу којима беше опет позната Марија Панек. Министарство иште на вактевање трстанске власти прво, да се плати из општинске касе погребни трошак једног детета Маријиног; друго, да се плати до дана смрти, у Марту ове године, по 48 новч. дневно; треће, да се плати за друго дете што још испви осим трошака при порођају и своје досадавње подржавање његово, а од сад до десетогодишњег живота сваки дан по 10 новчића. Општинско веће никако па то не пристаје, већ налаже мајистрату, да овај званичним путем иште доказ, да ли је трстански суд у том случају испунио прописе закона, т. ј. да ли су деци наименоване били тутори и да ли је потражен отац, коме по закону после матере издржавање небрачног детета припада. Уједно остаје општинско веће при своме закључку, да се речена Марија у Земун доведе.

Мајистрат јавља, да је исплатила наручена кемичка преса и да ваља 101 фор. и 75 новч. за њу платити. Пошто је преса прегледана, општинско веће одобри исплату. Такође је наредило општинско веће, да се исплати већ оправку бунара у пољу Адаму Хошу и Петру Бирглу 50 фор. и 19 новч.

Мајистрат јавља, да је од владе петврђен контракт општине са фортификацијом ради варошког зида. То се узима на знање да унут-

ством на закључак о начину рушења истога зида.

Санитетска власт обраћа пажњу општинском већа на силу наса, што их имаде по вароши, као и на опасност, која отуд произлази за становништво због бесноће. Један општинар приповеда, како је пре неки дан наш суграђанин г. Петар Спасојевић долазећи на колима из Бановаца у сред горње вароши бесна пса убио, а то је исто учинио и кад је пошао из Бановаца, што је доказ, да је доиста опасност велика од бесних паса. И овај предмет изазвао је живу дебату и разне предлоге. Но најзад би решено, да се састави одбор, који ће чинити предлог о том питању.

Непријатну сцену изазвала је интерпелација варошког представника г. Стевана Марковића, који је г. градоначелника питao, како стоји са његовом тужбом против надаорника поћне страже г. Јована Лапка. На примедбу, да ће се ствар решити дисциплинарним путем г. Марковић рече, да се тиме не може задовољити, вити то допунити достојанство варошког заступништва, јер он није увршћен од именутог комесара као Марковић већ као варошки представник и општинар, што потврдише и други општинари осебито и г. Ивић. Ако седница у тај пар не беше проглашена за тајну, ми иначе не можемо да наводимо појединости из те дебате.

— Земаљска власт у Варадину разаслала је овај распис, који је дошао и овдашњем мајистрату, од кога је нам достављен, да га и ми у нашем листу обнародујемо:

„Штабско место Глина у првој банској пуковнији пострадало је поћу између 29. и 30. јула о. г. пожаром тако, да је изгорело 46 кућа и 67 стаја, усљед чега је пропало 67 породицама својих имања.

Штета у колико се проценити може, износи око 218.608 форината.

Да би се тим страдалцима колико-толико у помоћ притецло, позивају се све власти, да настојавају око тога, како би се више скупило добротворних прилога. Скупљени новци шиљу се пуковничкој власти прве банске регименте. О резултату скупљења прилога има се овај земаљској власти до конца октобра јавити За земаљског поглавара: Шпајдер, ћенерал.

Такви прилози примају се и код уредништва нашега листа, у коме ћемо и списак приложника публиковати.

— Наш дописник из Београда нам пише: У једном од прећанијих дониса јавио сам вам, да је обустављена радња савета од како је нов устав ступио у живот, и да су његови чланови стављени на расположење влади. Званичне „Српске новине“ од 10. о. м. донеше указ, по коме влада склапа нов савет по уставу. Од старијих саветника остају: Мариновић као председник, Филип Христић, Ћенић,

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

WWW.UNILIB.RS

Земун. У последњој седници општинског већа поведе се отоме реч, да се у Земуну заведе водовод. Ова идеја постоји већ поодавно и по изреку једнога вештака положај је наше вароши такав, да би се то могло завести много мањим трошком, него у другим местима. Кад се проесани, колико наше становништво троши на воду, то би се зацело исплатило такво подuzeће. Резервоар смештен на врху Гардоша, у који би парна машина из Дунава воду вукла, која би кроз цеви ишла на извесне тачке по горњој и доњој вароши, лако би се могао начинити, што по уверавању стручњака не би бого-зна колико стао, премда се сасвим тачан рачун тек на основу појединости плана може направити. Желети је, да се ова општо корисна идеја што пре оствара.

Морало је у очи пасти свакоме онај анахронизам у извештају о одборској седници црквене општине од 29. августа, где одбор очекује најпре релацију подпредседниковој о испиту у женској школи, па после да реши, да ли да се учитељици повиси плата или не. Зар одбор још није тачно извештен о резултатима овогодишњих испита по школама, које су под његовим надзором? Зар одбор мора да чека извештеје једнога члана, „који је био на испиту?“ Нама се чини да таква изјава о незнанују одборовом сасвим наивно звони, особито у ово доба, кад ће се школа опет отпочети. Ми држимо, да је у дужности одборовој не само знати какав је успех постигнут у свима њему потчињеним школама, већ да он треба с највећом пажњом да прати школску поуку непрекидно и преко целе године, дакле да му није од потребе, најпре извести се о испиту преко једног члана, „који је на испиту био.“

(Општинско веће 4. августа.) Претседник г. Традоначелник, извештач и первођа: г. Орељ, мајистратски приседници: г. сенатор Петровић и гг. вар. претставници Марковић и А. Д. Јовановић. Општина је било петнаест. Седница се отпонала у пол 10 саахата.

По отварању седнице поведе се реч о општим турским Циганима, што су ово дана по неким овдашњим јавним местима свирали и безстыдне игре играли. Сви су општинари били тог миња, да полиција таквим друштвима не допушта у вароши бавити се.

Комисија, која је прегледала горњо-варошки шмрк, јавља да тај шмрк није за оправку, него се људи могу употребити за пошеће воде у бурету, а бакарни и гвоздени делови од справе да се

продажу лицитацијом. Уједно предлаже ова компанија, да се набаве шест фењера, који су необходно нужно за случајеве ноћног пожара. Сви шест фењера стају на 5. фор. и 56 новчића. И један и други предлог комисије усваја се.

Том приликом рече г. Ивић, да би за нашу варош од велике користи било, кад би се завео водовод, а односно то не би стало ни великог трошка јер је топографски положај Земуна сасвим агодан. Он је у Бецу говорио са фабрикантом, који прави справа за водоводе, и овај му је рекао, да би предрачуни тек могао саставити, кад би тачно знао, висину Гардоша и колико је тај брег далеко од Дунава. Уз то му је нужно знати дужине водовода и растојање чесама једна од друге. Да би се то све реченом фабриканту доставити могло, ваздали би да се изради тачан план од Земуна, и г. Ивић препоручује г. Градоначелнику да о томе води бригу, рекавши, да ће се такав план по свеј прилици налазити при овдашњој фортификацији.

Почем лицитациони акт ради набавке дрва за отгрев по 13. форината хват није потврђен, то се прима понуда Ђорђа Романчића, који даје ван лицитације хват по 11. форината.

Концем октобра налази време контракту за купнику 200 јутара и 193 јутара општинске земље дакле треба онет лицитацију предузети. Решено је да се пустара од 193 јутра на три, 200 ланаца пак на делове, на једну годину даде под аренду.

Мајистрат јавља, да нико неће да уаме под закуп наплаћивање таксе од адског песка с тога што може код Борче сваки бадава да вуче песак. Мајистрат је тог миња да се напичевачка региментска власт умоли да и она забрани бесплатно ношење песка, а г. Ивић предлаже, да се војно министарство умоли, да се бесплатно извоза песка свуда забрани. И овај предлог би усвојен.

Сад је дошао у претрес предлог о земљишту у доњем пољу, где више њих хоће да пеку цигле. Услед министарству поднесене молбе Михаловецког добио је мајистрат налог, да о тој ствари даде темељно извештеје. Г. Ивић примећује, да тај предмет стоји у свези са преважним питанием о властитости ритеља нашег земљишта, те је тог миња да се ништа коначно не решава, већ само да се допусти Михаловецком, да ужива то земљиште под истим условима, под којима га је предходник његов Фелбер уживао. Г. Ивић рече, да је напушта иште на важне документе, који показују да ритељ земаљско земљиште није државно већ општинско. У том смислу општинско је веће и донело закључак.

На дневном реду беху неколико предмета, који се односе на личности, међу којима беше онет познага Марија Панек. Министарство иште на вактевање трстанске власти прво, да се плати за општинске класе погребни трошак једног детета Маријиног; друго, да се плати до дана смрти, у Марту ове године, по 48 новчића дневно; треће, да се плати за друго дете што још живи осим трошака при порођају и своје досадашње издржавање његово, а од сад до десетогодишњег живота сваки дан по 10 новчића. Општинско веће никако не то не пристаје, већ налаже мајистрату, да овај званичним путем иште доказ, да ли је трстански суд у том случају испунио прописе закона, т. ј. да ли су деци наименоване били тутори и да ли је потражен отац, коме по закону после матере издржавање небрачног детета припада. Уједно остаје општинско веће при своме закључку, да се речена Марија у Земун дovede.

Мајистрат јавља, да је послата наручена кемичка преса и да ваља 101. фор. и 75 новчића за љутити. Поншто је преса прегледана, општинско веће одобри исплату. Такође је наредило општинско веће, да се исплати за оправку бунара у пољу Адаму Хофи и Петру Бирглу 50. фор. и 19. новчића.

Мајистрат јавља, да је од владе петврјесни контракт општине са фортификацијом ради варошког зида. То се узима на знање са унут-

ством на закључак о начину рушења истога зида.

Санитетска власт обраћа пажњу општинској већи на силу паса, што их имаде по вароши, као и на опасност, која отуд произлази аз становништво због бесноће. Један општинар приповеда, како је пре неки дан наш суграђанин г. Петар Спасојевић долази на колима из Бановаца у сред горње вароши бесна пса убио, а то је исто учинио и кад је пошао из Бановаца, што је доказ, да је доиста опасност велика од бесних паса. И овај предмет изазвао је живу дебату и разне предлоге. Но најзад би решено, да се састави одбор, који ће чинити предлог о том питању.

Непријатну сцену изјавала је интервјуја варошког представника г. Стевана Марковића, који је г. градоначелника витao, како стоји са његовом тужбом против надзорника поћне страже г. Јована Лакца. На примедбу, да ће се ствар решити дисциплинарним путем г. Марковић рече, да се тиме не може задовољити, вити то допунити достојанство варошког заступништва, јер он не уврђен од именутог комесара као Марковић већ као варошки представник и општинар, што потврдише и други општинари осебито и г. Ивић. Ако седница у тај пар не беше проглашена за тајну, ми ишак не можемо да наводимо појединости из те дебате.

— Земаљска власт у Варадину разасала је овај распис, који је дошао и овдашњем мајистрату, од кога је нам достављен, да га и ми у нашем листу обнародујемо:

„Штабско место Глина у првој банској пуковнији пострадало је поћу између 29. и 30. јула о. г. пожаром тако, да је изгорело 46 кућа и 67 стаја, усљед чега је пропало 67 породицама својихово имање.

Штета у колико се проценити може, износи око 218.608 форината.

Да би се тим страдалцима коликотолико у помоћ притецло, позивају се све власти, да настојавају око тога, како би се више скучило добротворних прилога. Скупљени новци шиљу се пуковничкој власти прве банске регименте. О резултату скучиљаца прилога има се овај земаљској власти до конца октобра јавити За земаљској поглавару: Шпајдер, ћенерал.

Такви прилози примају се и код уредништва нашега листа, у коме ћемо и списак приложника публиковати.

— Наш дописник из Београда нам пише: У једном од прећанијих дониса јавио сам вам, да је обустављена радња савета од како је нов устав ступио у живот, и да су његови чланови стављени на расположење влади. Званичне „Српске новине“ од 10. о. м. донеше указ, по коме влада склапа нов савет по уставу. Од старијих саветника остају: Мариновић као председник, Филип Христић, Ћенић,

Данило Стефановић, Владимир Вујо-
вић, Јујовић и Ђорђе Миловано-
вић као чланови. А нови су: Је-
фрем Грујић, Коста Магазиновић,
Јанко Шафарик (једва дође награ-
да овоме заслужном мужу, а и за
принцип морамо влади честитати, У.)
и Ј. Димитријевић досадашњи начел-
ник београдског округа. Ето то вам
је нов савет. — Код нас се амо
не збори добро о часницима овогоди-
шиње омладинске скупштине и њихов
је поступак тако-рећи изазвао
сензацију код свеснијих људи. Не
држим да је у часницима омладин-
ским оличена сва омладина, па с то-
га не могу ни да кривим и ју, но
само часнике, што не хтеше јавити
скупштини за телеграм Драгише Стапојевића. Ако ико а она омладина
по својим начелима ваља да доцну-
сти сваком слободу говора. А ако су
Стапојевићеви резони били не
основани, она их је могла просто
одбацити. У деветнаестом веку по-
сле Бокла рећи, да срећа једноме
народу зависи само од династије чи-
ни ми се врло смешно, а још ми је
много смешније, кад то чујем из
уста онога, који пише „Историју
цивилизације у Срба.“ Ако напре-
дак народа зависи од доброте дина-
стије г. Васиљевићу, а не од све-
сти целокупног или бар већине на-
рода, онда се можемо занитати за
што у Китају није такав напредак
као у северној Америци или за што
у Јапану није толика срећа као у
Швајцарској, зар у тим државама
не бејаше досад ниједног доброг
владара? Зар је код г. Васиљеви-
ћа узрок свима радњама људским
слепи случај? И ако код г. Васиљевића
срећа народна зависи од во-
ље појединих а не од нужног след-
ства народног изображења, онда он
може ићи на ћабу преживелој ме-
тафизичкој и теолошкој шпекулацији.
Наука је саранила сва школа-
стичка булађињења, па разуме се да
су и начела што се из тих сањарија
изводе пинтава и мртва за данаш-
ње време. Такав је и предлог г. Васиљевића, који он потржи из гро-
бља одавно преживелих појмова! —
Г. Коста Џукић бивши министар
финансије на расположењу постав-
љен је за српског заступника у Бу-
курешту.

— „Заточник“ још мање одобрава
закључак панчевачког заступ-
ништва у погледу на особени гра-
ничарски сабор, него и сама „За-
става.“ и ако вели у почетку чланка:
„Закључак панчевачке објине гледе

крајишкога питања може важним
постати у историји, ако ли као што
има пуно наде све крајишке кому-
ните и објине пођу за примером
те и сисачке објине. Знаменито је
и бити ће од непрегледних посље-
дицах, ако народ у крајини докаже
да није мртва маса или земља ило-
вача, од које можеш лепити посуђе
какво ти воља. А ово би било за
сада довољно, јер онај народ који
је наумио сувреном вољом одсећи
будућу судбину крајине, дотле је
јунак, док су други плашивице, а
чим се ови покажу храбрена срца,
онда увлачи кано цуј своје рого-
ве. А да је и божје и људеко пра-
во на страни крајине, да је поступ-
ник мађарах напрама крајини про-
тиван свим начелом и историчнога
права троједне краљевине и новога
међународнога, да је противан свим
начелу уставности и најобичније пра-
вице, о том неможе бити пити тра-
чка сумњи међу људма, који пра-
ведно или у обје штогод мисле.

Замисао крајишкога сабора није
произашао најпре од панчевске об-
јине, премда је ласно појмити, зашто
га је панчевска објина прва уево-
јила. Има томе преко месец данах,
што су се из војничке крајине по-
јавили гласи у Џукунфту, испући
крајишким сабор...

Но даље говори овако:

„... Проти историчному праву
троједне краљевине знам ја, може
поткогод приговорити, да су истори-
чна права старе крпе од никакве
цене за садашњост. Међу браћом
србском овај се приговор чује по-
најчешће. А истина је међутим, да
је и исторично право од ненакнадиве
користи и неизрециве цене, ако се
уме прилагодити захтевом и потре-
бам напредка. Оно даје солидност
новијим стечевинам. Јер што се до-
бро каже за ново огњиште, да је
тешко ватру ложити на њем, тако
је тешко на новом праву стал-
ну будућост градити. Фран-
цеска, Италија, кнежевина србска и
друге земље одвиле доказују ову
истину. А и сами Срби у Аустрији
искусили су довољно, колико им
вреде стара њихова привилегија, без
којих неби ни имали народнога сво-
га конгреса.

По тому је исторично право ва-
зда частно, пајвише путах користно
и само онда губи правну моћ, када
је наперено против правде, када иде
на затор индивидуах, народах и њиховим
напредка.

У овом нашем случају тим је част-
није, тим се више очувати има пра-
во исторично, чим је очевидније,

да је оно, што се на његово место
узпоставити кани, или немогуће, или
ако се дадне извести управо шкод-
љиво. . . .“

— Из Вуковара пишу „Заточни-
ку“ између осталога: „... — Илоч-
ки јурасор г. Стојић дигнут је од
службе једино с тога, што за вла-
диног кандидата не хтеде гласовати,
и ако је иначе ваљан званичник,
који никоме 75 батина ударио није!

— Из Беча још ништа нам не
јављају за реформе, дакле се она
вест као не основана показује, по
којој је Њ. В. цар реформе у це-
лости потврдио. Шта више из при-
ватног извора чусмо да су оне са
свим одложене, неки пак причају,
да ће се тек издати идуће године
месеца маја, дакле мало времена пре,
него што ће се делегације састати
у Пешти.

— Унгарски сабор наставиће из-
весно 3. октобра своју радњу. Већ
су распослате посланицима позивни-
це, којима се они позивају, да буду
на време у Пешти. Саборски зва-
ничници позвани су такође званич-
ним повинама, да 19. септембра о.г.
буде сваки на своме месту.

— У Ческој беху ово дана избо-
ри саборских посланика у оним ме-
стима, којих су депутати били по-
ложили мандат. Осим неколико њих
сами су народњаци изабрани.

— Новине јављају, да се је граф
Бајст у Швајцарској састао са кне-
зом Горчаковом, и отуда ће, веле,
следовати пријатељски односи изме-
ђу обе државе. На то исто закљу-
чују, да ће наступити и према Пру-
ској, што је граф Бајст од пруске
краљице онако љубазно био прим-
љену Баден-Бадену.

— Влада талијанска предложиће
скупштини неке промене у закону
о штампи. Промене те ове су: да
се укида одговорност уредника, да
се на чланак сам писац или уредник
мора потписати, па су одговорни
сваки за се. Новине и штампарије
морају да положе кауције а парни-
це због увреде пресом решава обич-
ни суд, а не порота!

— Поговора се, да је један свеш-
теник руски хтео да отрује цара
руског Александра, но да се је сре-
ћом за време дознало за ту зло-
чину.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Стане воде Саве и Дунава.

Код Земуна:

У четвртак 11. септ: 5 с. 10 п. над нул. Ведро.
петак 12. септ: 5 с. 7 п. над нул. Ведро.
суботу 13. септ: 5 с. 6 п. над нул. Ведро.

Код Митровице:

У четвртак 11. септ: 3 с. 4 п. над нул. Ведро.
петак 12. септ: 3 с. 1 п. над нул. Ведро.
суботу 13. септ: 3 с. 6 п. над нул. Ведро.

Код Сиска:

У четвртак 11. септ: 7 с. 3 п. над нул. Ведро.
петак 12. септ: 10 с. 7 п. над нул. Ведро.
суботу 13. септ: 9 с. 1 п. над нул. Ведро.

Код Оршаве:

У четвртак 11. септ: 4 с. 0 п. над нул. Облачно.
петак 12. септ: 3 с. 11 п. над нул. Облачно.
суботу 13. септ: 3 с. 9 п. над нул. Ведро.

III Земун, 13. септембра. И са трговином са храном овладало је по-следњих дана знатно нерасположење. У Панчеву, Бечкереку и по другим нашим местима, где се храна купује, већ се осећају почетци реакције, која се појављује у тој радњи свуд по главним светским тржиштима, и која неће бити без штетног уплива на много њих. Са свим је природно, што се пита за узрок тој пепријатној појави, и неки Панчевци реконе нам ономадне, да они налазе узрок томе у великом износу из Америке.

Није нам до тога, да много испитујемо за узroke тој каламности; и нама се види, да је онај чланак у „П. Л.“ најбоље погодио због чега ће многи наши трговци штетовати на храни, који је пре неки дан говорио о „житарској радњи.“ Узрок је томе, вели, што трговци прикуповању од продуцента „не знају рачунати, те често плаћају меров са 40 новч. скупљије, него што је цена на пијацима, где се храна продаје...“ Да би то боље доказао, писац је овај пример навео. „У Пешти купи један милиар 500 мерова шенице и плаћа случајно пет новчића више него што је дневна цена. То се онда говори: шеница је скочила са пет новчића и тај се глас махом чује и по местима, где се храна купује, те се ту за час диже цена са 30/40 новчића...“ Купци или њихови сензали сами раздражују својим претераним по-нудама продуценте, који тешко по-пусти од навикнуте цене, али цене једино стање светских тржишта регулисати треба.

О земунском вашару, који се данас срвије, говорићемо у удућем листу. Засад само толико, да је врло мало марве догођено.

Земун. (Званично.) У четвртак 16. октобра у 9 часова пре подне држаће се у овдашњем мајистрату јавна дражба ради давања под закуп на три године тако зване месарске пустаре земунске. На ту дражбу позивају се сви они у речени дан и час, који ту пустару под закуп узети желе.

Београд, 13. септембра. (о. д.)

Посао се поче помало развијати, особито болтацијска и бакалска радња, но најбоље пролази гвожђарска. Виште су њих бакала отишли у Галац по морску робу. Брашнари доста осећају у своме посулу годишњи сезон, па је од знатнога уплива на њихову радњу и ово колебање у ценама храни, што се појавило по-следњих дана. Због тога слабо се и радило са храном ове седмице, јер продуценти држе робу на ценама и не осврћују се на падање по горњим пијаџама. Зато се купци уздржавају од куповања и преко ових нотираних цена више не дају: на обалу стављена шеница по 95, раж по 60, јечам по 60/64, зоб по 64 гр. сто ока. Што по главним тржиштима цене падају влада и код нас прилична узрујаност.

Од земаљских продукта нема готово никаквих на пијаци а траже се, највише пак шљивовица. Ове вам могу по највише номиналне цене показати. Вуна 8 $\frac{1}{2}$ /9 гроша, које овчије маторе по 26/27, саланске по 27/28 сељачке по 24, козје саланске по 29/30, сељачке по 25/26 јагњеће и јареће по 24, кавлаци по 15/16 гроша пар. Масти 7 $\frac{1}{2}$, лој 7 $\frac{1}{2}$, цећен мед 4 $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{2}$, нецећен 3 $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ во-сак 26 гроша ока. Товар ораха по 150, шљива по 260/280, шипарака по 250 гроша. Ракија по 70/80 парова ока.

У новчаној радњи немам да вам јавим ни за какве промене. Ове недеље много је златних месиција и наполеона увежено, а аустријским бакарним монетама побијена је цена: оне што су вредиле 10 парара сад су 8 парара. О нашој банци ништа јопи нема. Чујем да ће до који дан двојица одборника поћи у Пешту ради главнице, да могу већ једном отпочети радњу. Они таман изабрале згодно време за тај посао. Банка покровитељка незна куд ће силним капиталима, што су нагомилани у њезиној благајни, премда је и овде познато, да је и она ограничавала своје операције, па на саме њезине акције не радо даје зајам.

Малогоспођински марвени вашар у Тополи добар бејаше за продавце, и ако је много рогате марве дотерано било, и такво, што је за горње пијаџе. Пар волова плаћало се је по 35/50 дуката, но овакве

скупе цене не поднеше, па су се више трговаца вратили својој кући, особито из шабачког округа, без да су што могли пазарити. Сељаци за то тражише велику цену, што сами трговци један на другог у ценама ударажују. У унутрашњости Србије има много шипара, од којих се велике количине налаже у рукама малих трговаца, који су забринuti, јер се боје, да их неће имати коме продати. Кукурузи и ове године су берићетни, а што је по рано сејано већ се бере.

Сисак, 9. септ. У житној радњи одржала се је и ове седмице мирна на свима унутрашњима и страним тржиштима; и почем се шпекулација нити за куп, нити за продају није одважила, то су продаје сасвим неизвратне, јер су само на највижу потребу ограничено биле. — Изгледи су да извоз ове године свагда много мањи били, него што су описанави, а данас су по постојећим високим ценама на свима нашима, а особито куповним пијаџама, сасвим престали, јер су исти купци принуђени њихову потребу са друге стране подмирити. Приселела је већ у Енглеску, Француску и Немачку прилична коликоћа разноврстне хране из Русије и Америке, где је овогодишњи род најбољи.

Шеница држи код нас цену из једнога узрока што су гледиши банатске робе у нас сасвим неизвратна. Продаје су на термин слабе и цене попуштају поред свега тога што у Пешти гдикоје страже куће су шпекулацију купују.

Кукуруз, дочим се је цена јучер у Лондону са једним пилингом поправила, а у Француској изгледи за нову жетву хрјави су, то се и код нас тражија на исту врсту изузчично за шпекулацију опажа и продаје је јучер и данас 20.000 вагана кукуруза са 5—10 кр. побољшаном ценом.

Раж, јечам и зоб без продаје; цене слабе.

Време мутно и киповито; вода мало надошла а данас опада. На Рави 9, а овће 7 шака.

Обрт прошиле седмице састави се у свему од: 2000 вагана шенице бачке и банатске 81/83 фуант. фор. 4.44/50, 83/86 фуант. фор. 5.10/28. 15.200 кукуруза банатска и сремска 85/86 фуант. фор. 2.65/70. 4700 кукуруза босанска 86 фуант. фор. 2.45/46/50/57/59 и 60 кр. 5400 центи хватске и босанске зоби по фор. 3.40/47 %.

Пешта, 7. септембра. (С. К.) Ни ове недеље не беше анатнога промета са храном на овдашњој пијаци. Како продавци тако и купци чекају промену у ценама. Већ од дужег времена ништа се није куповало за извоз, и почем ни брашио не пролази то се и милиарди устручавају од куповња чекајући ниже цене, те се и они ограничавају само на највижу потребу. Меродавно је по нашему радњи поштавање страних пијаџа, од куда нам у последње време најбоље гласови не долазе, који би могли овдашње шпекуланте охрабрити. Стражни купци још никако неће да пристају на наше цене шеници и с тога овде само толико пазара има, колико је нужно за месну потребу. Цене шеници и ове недеље падоше са 10 новчића, и ако се узванске нешто мало куповало, по 4.10 до 4.92 по-каквћи.

Потиској, моришкој и банатској шеници ове су цене: 5.40/45, 5.25/30, 5.10/15, 4.80/90, 4.50/70.

Ражи прећашња је цена: 3.05/10. За септембар и октобар по истој, али за нов. - дец. по 3.20.

Јечам чврсто се држи, нешто је продано са 5 новчића скупље, но прошиле недеље; роба за стоку по 2.30/35, за маџ 72 фунте мерено по 3 форнита.

Кукуруз пролази само за месну потребу и по-пустио је мало у ценама, те се плаћа сад 2.55 центана, а октобар вако тешко се може закључити по 2.60. У зоби није се ништа радио. Номиналној јој је цена 1.80/85.

За репицу нико не пита.

Маст готова варошка роба по 42 до 42 $\frac{1}{2}$ фор., сеоска са буретном по 39 фор.

Шљиве, старе српске од 1868. прва сортка по 10 $\frac{1}{2}$ фор., нове по 16 фор. цента.

Цећен мед по 19 а весак по 115 до 116 фор. цента. У шипаркама није се ништа радио, а славонским орасима је цена 9 фор.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	8.	9.	10.	11.	12.	13.
	С е п т е м б р а					
Дукат цесарски	5.86	5.85	5.84	5.85 1/2	5.86	5.85
Сребро	120.50	120.25	120.25	120.50	120.75	120.50
5% металици	58.80	58.90	59.—	58.65	57.80	58.30
Ови с кам. мај—новем	58.80	— —	59.—	— —	— —	58.30
5% народни зајам	67.90	67.90	68.10	67.60	66.75	67.40
Акције народне банке	718.—	715.—	718.	104.—	697.—	700.—
“ кред. завода	263.—	265.75	266.50	258.—	245.—	253.50
Лозови 1860. године	93.50	93.50	93.50	92.—	90.25	82.—
Лондон	122.60	122.60	122.45	122.59	122.80	122.50

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

Отворено писмо г. Сопрону.

Господине!

Последњи разговор који сам имао с вами побуђује ме на ово неколико редака. Моју досадашњу радњу за слободу, и моје понашање према данашњој влади српској назавасте ви у шали следством „младе крви“, које толико значи као кад би ми рекли да не знам шта радим. Рекосте ми да сте и ви, док сте млађи били, овако од прилике мислили и да то пролази са младошћу.

Мени истина није жао што моја убеђења не држитеју чему другом до мојој „младој крви“, али ми је у интересу да овде нешто приметим, предпостављајући да ће примедба до јавности доћи.

Данашња омладина европска разликује се радикално од оне пре двадесет година. Од прилике омладина којој ви припадате, господине, направила је револуцију од 1848. године. Ја мислим вероватно, кад вам кажем да се данашња омладина смеје и чуди будаљестим детињаријама, које је ваш нараштај 1848. починио.

Видело се да велика револуција од 1789. са својим малим плановима и намерама ни најмање није послужила памети омладини од 1848: место да се продужи начело се исправи! Није ни чудо. Ту омладину није стварна истина, стварно усните слободе доводило. Ви сте хтели слободу, јер су вам појете певале „да живот није ништа без слободе“; ви сте хтели слободу, јер су вам филозофи пунили уши да човек „има право на слободу“; хтели сте је, најпосле, јер сте били појете и филозофи.

Данас је са свим дружије. Данас ми не тражимо да знамо: „имамо ли право да будемо слободни или не?“ већ се овако питамо: „је ли нама слобода од користи? а овако одговорамо: јесте; па онда закључујемо: дакле наравно да имамо право на слободу. Кад филозофи, служећи се голим апстракцијама, тобож докажу да човек има право на слободу, је л'те да убеђење које отуд долази није тако темељито и стварно као усните слободњачко основано на истини да слобода доноси корист и напредак, неслобода штету и израдак? За то и јесте данашња европска омладина озбиљнија и тврђа у својим начелима од оне којој ви припадасте.

Ви сте 1848. године мислили да се сва слобода састоји у гоњењу „краљева“, а нисте имали толико очију да видите да је ваш председник републике, Луи-Наполеон, гори и грђи од сваког краља и деспота. Ви сте хтели да „обарате престоле“ а ми се задовољавамо — — — — — на д' га на просвету народну употребимо.

Али готово и није могло дружије ни бити. Ви нисте имали учитеље које ми имамо. Ви нисте имали Дренера, Мила, Токвила, Луи-Блана, Прудона и остала. Неке сте од ових и ви имали, али воји вајда кад их нисте разумели. Прудонов бујни етил преварио вас те сте у њему само рушење и сурвалаше наставили. Нити сте кади били пронајди главну идеју његову, нити сте могли истину од неистине у предловима његовим равнинама.

Данас је наука увела понашање које јој одавно потребно беше.

Данашња је наука стварна, будућа биће још стварнија и чистија од сваке појезије и детињарије, а данашња омладина биће представник те будуће науце. За то је погрешно присисивати

онако на памет свако слободњачко убеђење да нашњих младих људи одмах њиховој „младој крви.“ Ако збила тако мислите, и ако сте убеђени да је слобода само игра загрејаче крви, онда мало поштујете после истине највећега добротвора човечанског. Ако мислите да је сваки старији човек свештеник тираније, онда жалостан појам имате о кретању човештва напред. Варате се, господине. Ја сам гледао у Швајцарској седам брада са тако исто младим убеђењима о слободи као и ја. Ја сам слушао да су Србе, кад су за слободу на Турке устајали, највише старици са јаворовим гулама храбрили и бунили . . .

У истом разговору приметио сам вам да ја не тражим слободу с тога што немам другог посла, већ је хоћу што осећам да сам без ње необезбрежен у животу, поштењу, имању и симпатијама мојим, хоћу јеј интерес мој захтева да је ја имам и да је сви имају око мене. Рекао сам, најпосле, да ме је неслобода са домородног огњишта отерала, и да ја хоћу да слободом опет кући својој доћем. На то сте ви овбижно приметили да нисам „добра пут“ к томе изабрао!!!

(Свршиће се.)

Aufforderung
an den Norddeutschenbundes-Konsul in Belgrad
Herrn Dr. Rosen.

Angeblich auf Grund Ihrer amtlichen Berichte erschien in norddeutschen Blättern eine offiziöse Warnung gegen mein schwindelhaftes und betrügerisches Geschäftsgeschäfthaben. Es wird unter andern gesagt, daß ich unter Wahrnehmung persönlicher Vortheile hauptsächlich sächsische und thüringische Kaufleute und Fabrikanten böswillig zu Schaden gebracht hätte.

Es ist dies eine böswillige Verleumdung, geeignet meine geschäftlichen und bürgerlichen Beziehungen zu erschüttern, und nachdem eine solche Handlungsweise zu den Fällen gezählt wird, worüber das Strafrecht zu entscheiden hat, so fordere ich Sie auf, binnen drei Tagen, sowohl in den betreffenden norddeutschen als auch hiesigen öffentlichen Blättern, diese verleumderischen Berichte in Ihrer amtlichen Eigenschaft zu bermitteln, als sonst ich gegen den Urheber derselben die Kriminalklage auf Verleumdung und Schadloshaltung anbringen werde.

Ich erwarte dieses Dementi von Ihnen als ehemaligem Confessionsgenossen umso mehr zur gegebenen Frist, nachdem von allen jenen Angaben nur die eine auf Wahrheit beruht, daß ich Jude bin.

Belgrad, 19 September 1869.
Moriz Adler,
Handelsagent in Belgrad.

ПОД КИРИЈУ
даје се онај лагум код бирџуза
„Чардак“ на годину дана. Ближа
извештаја дознаје се код
БРАЋЕ ШПИРТЕ.

Пловидба местне лађе до 18. септембра.

Из Земуна у Београд, у 6 и по сахата у јутру.

Из Београда у Земун, у 7 сахата у јутру.

Из Земуна у Београд и Панчево, у 7 и по сахата у јутру и у 1 сахата по подне.

Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 3 сахата после подне.

Из Земуна у Београд, у 5 и по сахата после подне.

Из Београда у Земун, у 6 сахата после подне.

3. 2526.

Edict.

Vom f. f. Titler Grenz-Infant-Bataillons-Gerichte wird hiermit bekannt gemacht: Es sei über Ansuchen die exekutive Heilbietung des sub Nr. 109 in Unterkovil gelegenen Schildwirthshausen sammt Nebengebäuden, Haus- und Hofstelle per 300[] im SchätzungsWerthe von 3500 fl. ö. W. bewilligt und zu deren Vorname die Termine

am 24 Oktober
21. November | 1869
und " 19. Dezember

festgesetzt worden mit dem Besitze, daß — wenn diese Realität weder beim ersten noch zweiten Termine um oder über den SchätzungsWerth verkauft werden könnte, selbe beim dritten auch unter diesem hintangegeben werden würde

Kauflustige haben sich an obgenannten Tagen um 3 Uhr Nachmittags an Ort und Stelle in Unterkovil einzufinden; das Schätzungs-Protokoll, der Grund- und Tabularertragt so wie die Lizitationsbedingnisse können inzwischen beim Bataillonsgerichte eingesehen werden.

Titel, am 9. September 1869.

Blümel, Hauptmann.

ФИЛИП УНГАР

доктор медицине и помоћник
при порођају

даје лекарске савете у женским, дејцијим као и у кожним болестима.

Седи у Морфиној кући на пијаци.

PHILIPP UNGAR

Doctor der Medizin und Magister der Geburtshilfe

ordinirt in Frauen- und Kinderkrankheiten, so wie auch in Hautkrankheiten von 11 bis 12 Uhr Vormittags.

Wohnhaft: Rathausplatz, Morphisches Haus, zur ebenen Erde rechts.

Zu vermieten.

Der bekannte Keller beim Wirthshause „Gardak“ wird auf ein Jahr vermietet. Näheres bei

Brüder Spira.

Краљ Гргур.

Високо се уздишао горостасна стена. Подножје јевено испираху вали Клидови. Врхом својим завила се беше у магловите облаке, а значајност њезину овековечише арфе Осијанове кад он певао удаљеној Баклути. На тој стени беше негда дворац краља Гргура. Снажном руком владаше кнез у Шотландији, јуначки је извођао себи поштовање околних кнежева. Али своја доба младости као и почетак старости своје проведе у ратовима и немирима. А кад се једном његова влада ослони на тврде темеље, кад се благодети мира по пољима излиши, кад више не беше непријатељ, кога је савлађивати требало или пред којим је задрклати ваљало, кад се повратише тихи осећаји у груди хваљених ратника: после свега тога на овој стени кнез одпочивао; на њој је пајрадије боравио по свом обичају, пуштајући бодром оку не били на далеко у даљини угледало што год што би непознату празнину у прсима његовим како испунило. Докле ти око допрети могаше, његовом се мигу сва земља покораваше. Удаљена Јрландија слала је данке и намете, побуђени, обеснажени беху суседи инглиски. Оружје, сребро и злато на гомилама лежаше по дворишту краљевом; храбри, очеличени борци мотрили су на миг његов; арфе љубазних песника (минстрела) ориле се при гозбама његовим, кондире се изливаху слатким виновим соком, па опет нездовољно око краљево отимаше се у даљину, и тражаше да докучи непознате жеље.

И опет изнеше таласи на обалу богато натоварене лађе, и опет се заори у дворишту песма старих песника (барда), и опет се кондире вином испунише; али опет око краљево луташе нездовољно којекуда и монарх нагињаше на усамљеном станишту на зеленој стени. А погледи му се уставише при подножју стенином, куда пролажаху неки кићени сватови с лепршавим барјацима а од веселе свирке њихове орила се гора и планина. Гомила по избор лепих девојака пратила је младу заручницу, радост и весеље свуда се разлегаше.

Краљ се враћа у своје баште и зелене хладнице, но у њима налазаше неку пустож, неку самост; бега одатле у своје дворе, но и ту га сусреташе нема тишина, која за њега никака учешћа немађаше, а у спавајима одајама не беше ничега, што

би му ноћно ћутање одагнати могло.

Тада искуни око себе поглаваре своје царевине па им овако говораше: „Хвала племенитим подупирачима трона мого, хвала вапој јуначкој десници, моји вitezови, хвала вапој минци која ми помаже да сатрем непријатеље моје царевине; благословом мир веје по нашим пољима; али је време да лавров венац, који задобијемо, миртом украсимо. Већ мину половину живота мого, а прне ми власе седети сташе. За то гледајте нека ми за сву трудбу буде награда рука које лепотице. Потражите ми по мојој земљи узвишену цуру честитога рода, достојну круне шотландијске, а како ће бити госпођа краљица над поносним госпођама шотландијским, то нека је бисер међу девојкама!“

На то све живо похита да са свих страна доведе пред краља лепих, младих девојака; но што их се више у предворју његовом искупљало, у толико увећана драгост његова све му више избор пометаше. Кад стоји гордог Дуглаја са своје две кћери, којима ни планинске виле неби друге биле. Већ краљ Гргур ћеше пружити венчани прстен првијурствој Магдалени Дуглајевој, која очи смрно к земљи обиране, али се истаче преда њу попосни Дуглај, земљи клече па му говорити оде:

„Почуј ме краљу господаре: Ја не видим да су се искуниле све девојке твоје царевине, које би биле достојне да твој скинтар поделе. Бисер, који си захтевао још је скривен у завијеној тихој љушчици. Ма колико да ти се чине ваљатне све ове цуре из твоје краљевине, ма колико ти се око уставило на једној што мој живот краси, све бадава, нема равне Ружи Ероловој. Одако се стene шотландијске из мора уздиже, нико јој друге видео није. Мало је за њу да земаљску лепоту краси; високо узвишена над сваким смртним чини ми се да ње није вредан ни један који нема на глави круне златне. Она се једина родила да краљица буде!“

Ужурбаше се барони и мутним оком погледаше у поносна Дуглаја, али се ни један не одважи да посумња о истини коју им изнесе, јер сви, хтело им се не хтело, морали су признати да Ханријета Еролова беше најлепша међу лепима.

Краљ веран својој речи, да ће најлепшој своју круну пружити, пошље посланике лорду Еролу и поручи му да своју ћерку обуче у свилу и кадиву па да је пошље у дворац краљев, да с њиме круну и

скинтар дели. Кад је лорд примио краљеве послалике, и проучио нијмо његово, којим се ујемчаваше висока част дому његовом, плану гњевом на себе самога, што беше обећао руку своје лене Ханријете лорду Атолу. Но за тренут пробуђено славољубље његово учини те беше готов да погази своју задану реч; да своју ћерку уздигне на краљевски престо, да се топи од милина гледајући толику славу која му ћерку очекивање, све то беше за њега нека веома дражесна примама; што је до дубоке старости био чувен да своју реч као светињу штује, то је сада морало пасти под тешким искушењем. Лорд Ерол погази своју задану реч изговарајући се на своје вазалске дужности, и науми да се без оклеваша покори заповести краљевој.

Међу тим је лена Ханријета своје свилене косе плела у танке плетењице и попевала красну песму своме драгом лорду Атолу. У песми је извијала драки а дивоте Ирских гора и планина: певала је руменим ружама, плавом небу, жуборкавим потоцима, сва јој природа одјекивање у раздраганој песми њезиној, па за то из свег ерца певаше дивотна Ханријета. О па да ли се и сада задржаваше по тим висовима лепи, храбри Атол, коме она срце и руку поклонила беше, да ли она и сада по свом обичају све нове будућег благовања по тим на далеко догледним висовима сањаше? Још она весело цевукаше своју милу песму кад на један пут ступи пред њу седи отац са заповешћу, да с том омиљеном јој песмом за навек умукне, јер лорд Атол није више вереник њезин. Побледевши упре Ружа Еролова своје за час расплакане очи у свог оца, који јој ту страхоту заповедаше; и она баш као љиљан, који северна олуја у цвету задрма обори к земљи своју красну главу, и туга јој велика на срце паде кад јој отац и даље говораше: „Мој је живот у опасности. Мој краљ и господар захтева те себи за невесту; на тебе се осмешкује круна шотландијска. Не смејмо се усудити друкчије, већ му заповест испунити морамо. Но тој заповести ти ћеш бити госпођа краљица, хтело ти се не хтело.“ Али Ружа Еролова прикуни сву своју спагу па одважно оцу одговори: „Моја је верност дата у залогу, као што сте и ви дали вашу часну реч; ако ишта круна и скинтар најмање ме привући могу; заручница траброга Атола загришће само оног

ког је изабрала или ледену смрт!“ Но ако се лорд Атол за ваљану награду одрече руке твоје?“ — „Тада ћу,“ одговори кроз плач и тарући своје мекане руке побледела Ханријета, „тада ћу да ти живот здрав и читав остане, бити жена краљева! Али није истина, о томе не сумњам! Већ видим мога лорда где се на челу своје срчане покрајине управио с победоносним корацима ка тавноме дворцу, па ће с мачем у руци своју вереницу отети; ја видим како знанице и пријатељи мога одважна драгог јуре за њим и све што пред собом зграбе паље па и убијају, јер је лакше отети од лавице лавче него да мој јуначни Атол своју миловереницу остави!“ —

Тако потресаше на изменце страва и надање срце јако сневесељене невесте краљице. Али гордошћу заслепљен мирно је гледао лорд Ерол тугу своје драге кћери и живо справљаше све што ће јој на путу до краља устребити. Краљ Гргур добије поруку да ће му до који дан невеста пристасати; и сад први пут у животу своме сети се окорела јуначина да се и њему нациврати ваља. Брижљиво је угладио своје проседеле косе, па се наднео над воду да се огледа да га случајно која прогрушана витица не ода да је он већ половину века преко главе претурио. Са задовољством посматрао је своје величанствене црте, које озбиљност минулих година вишне на видик износаше по што их засењаваше, и сад први пут осети као човек, тихо посрамљен, свакочења сујете, што их као младић у звеци оружја ослабио беше. Тако врљаше краљ којекуда све мислећи на своју дивну Ханријету, кад ето ти стаде преда њу љубовни песник и одноче несму у славу лорду Атолу. По жељи краљевој причаше му песник, да је ту несму испевао по захтевању заручнице лордове, Руже Еролове. Много је још испричао песник о љубави лепих заручника, и зачућен погледа за краљем, који као да се иза сна тргао, окрете се и остави сама песника у дворишту.

Сутра дан позивање весник лорда Атола у двор пред краља. Окружен својим великанским дочека га монарх па се сви кретоше на зеленој стени. Пружкајући руку на југ говораше: „Мој храбри јуначе, лорде Атоле! Верно си уза ме стајао у крвавом боју, пајвернији међу вернима, најхрабрији међу храбрима. За то сам те изабрао

да будеш уза ме у тренутку награде по трудноме раду. Иди честити јуначе и доведи изабраницу гospодара твога. Да ти се верује да сам те ја послao, ево ти писмена и печата мог. Избери пратиоце, који ти се допадају, који ће бити достојни мoga величанства и лепоте моје достојанствене заручнице, Руже Еролове!“ —

Онемио, скоро изгубљен од чуда и бола заоста на том месту сам лорд Атол, кад се краљ и пратња му отален уклонили беху. Хиљаду сваковрених осећаја ускомешаше се у души лордовој: као рис разљућен и ожалошћен одао је овамо онамо. Као што он мишљаше краљу небеше никаке замерке, јер сигурно не знађаше, да с драгим каменом, којим своју круну украсити шташаше, сву еређу на земљи лорду отимаше. Најљући отров саревњивости спрavљаше се у срцу лордову према његовој драгој заручници, јер мишљаше да га она изневераваше. Љутит викаше лорд Атол, одричући по људском обичају све племените осећаје свима лепојкама:

„А што пустих оку своме те га засленише дражи једне притворице, како ме могаху занети пријатни мириси од цвета, који ће се од најслабијег ветрића повити на ову ил' на ону страну! Да, пламеном љубави очи јој горејаху, њени осмеси, сузе у очима, уздрхтале прси од уздаха, и најмањи покрет њезин љубављу говораше. Али је сјајна круна лажан пламен на брзо угасила, и само славољубље, гордошт пламтејаше у срцу, које се к'о бајаги мени отворило беше. Сад ме очекује да с кукањем, с очајањем паднем на колена пред њу, па да у томе тријумфу удвоји сјајност новој круни својој. За то баш мене изабраше за девера младој невести; моя бља треба да узвиси победу њену! Све на страну, ја морам и овом приликом човек остати! Никаки уздах не сме издати моје осећаје; с њеном гордошћу изједначиће се моје презирање, а лакост с којом се њених окова опрштам, светиће ми срце, које издајница тако дубоко ранити умеде.“

Препуна чисте вере плаче међутим дивна Ханријета у немој одаји својој, и престане с плачем само онда, кад се испише на танану кулу, неби ли с ње игде спазила свога драгог Атола где хита, да јој верну љубав отргне из видина, које су је стегле. Узалуд јој сваког дана долажају скупоцени дарови краљеви, узалуд отвора лорд Ерол своје риз-

нице с благом, да њима обаспе чедо срца свога, узалуд су за њем дворкиње летеле, да јој справе руво свакојако, да угоде жељама њезиним, за све то не мари, све то није кадро да развесели златнокосу Ханријету. Све се више приближује страховити дан, који ће јој довести пратиоце краљеве. Залуду прислушкује Ханријета неби ли зачула веселе песме пријатеља Атолових, залуду погледа да би уназила челичне штитове и широке пале Шотландца. Помоћи ни од које стране, ма куд погледала, ма како јадиковала, све се замотало стражотним немилом, па и сами ветри не одношају јој слабога гласа ни толико далеко да би јој их високи брегови повратити могли.

(Свршиће се.)

До Шапца.

III.

О друштвеном животу шабачком, наравно да не могу много прозборити из сопственог искуства, кад сам ту само неколико часова пробавио; но толико ипак смет казати, које по чувењу, које по томе што видох сам, да су Шапчани људи гостољубови, који по староме обичају српскоме радо дочекују госте. Шапчани се дакле и у тој лепој врлини одликују од браће београђана, у којих као да је фраза стереотипна; „кад сте дошли, када ћете отићи?“

О гостољубљу Шапчана имадојмо прилике да се и ми уверимо. И ако нијесмо се дуже бавили у Шапцу, него колико је требало времена „Макеимилијану“ до Брчке и натраг, ипак бејасмо лепо почашћени и проведојмо у приватном друштву неколико пријатних часова. „Имам ту у Шапцу знанца, кога одавно видео писам и кога би радо походио,“ рече меј пријатељ и ми се одмах подигосмо, да га потражимо. Није требало много распитивати за његов стан; одведе нас глумац г. К. њему, који га хтео такође да посети.

Има тренутака, који и ако су по себи евакидашије појаве, ипак изазивају у души човековој најозбиљније осећаје. Такав један тренутак беше и онај, кад се је мој пријатељ састао са знанцем својим у Шапцу, где се је овај већ пре више година настапио, а родом је из Срема. Двадесет и пет година протекло је од кад се видели пису; они се растајаше као младићи а као људи зрели нађоше се опет!

Они не могоше одмах познати један другог. Та читава је четврт века протекла од растанка њиховог, а време немилице удара печат свој на човечије лице. Мој пријатељ први погоди, који му беше друг у младости од оне двојице, што изађоше пред нас. Очи и глас беху и овом приликом знаци за познавање, јер сапутник мој не хте подуже да каже своје име. Право људи називају очи огледалом душе, а говор њезиним одјеком.

Брат шапчанин позва нас на вечеру, и седећи ту до глуво доба ноћи прођоше нам часови у пријатном разговору. Много којешта имадоше причати пријатељи један другоме о прошлим догађајима, о слатким данима младости. Приповедали су један другоме како и где су провели године од кад су се растали. Живљење им беше сасвим противно: један није оставио завичај свој, само што се је из Срема у Мачву преселио, оженио, и ту је проживео угодне дане мирног живота грађанина, кад им рад уроди добним плодом. Други пак, а то мој пријатељ, бродио је међу тим по бурним валовима живота, пролазећи туб свет, но најзад и он се смири и ваљаношћу својом дотера до одличног ступња.

„А сећаш ли се онога нашег несташлука по Илоку?“ запита шапчанин муга пријатеља. „Сећам се а особито онога догађаја на чуну.“ На то га ми упитасмо шта је то било и замолисмо га да нам тај догађај исприча.

У оно време становао је у Илику одветник Т., (који је после више година био судац у Н. Саду, а сад је у Загребу чини нам се код банског стола као судија). Он се је исто онако одликовао својом честитошћу, као што му је био примеран и отмен фамилијаран живот. Гостољубива његова кућа беше отворена сваком, који се је одликовао образованошћу и ваљаним понашањем. У ту честиту фамилију долажасмо и нас двојица, јер свагда беше ту друштво. Једно после подне месеца Фебруара, кад се лед на Дунаву тек почео кретати, опет се састандосмо у кући г. Т. Али ту не нађосмо забаве, почем је газда од куће с једним другим господином играо шаха, а другог друштва не беше. „Шта ћемо да радимо вечерас?“ упитаће један од нас. „Хајдемо на чуну у Нови Сад.“ Што рекојмо, то се и зби, и само смо сваки своју кући

отипли, да обучемо просте топле хаљине, и не потраја ни по сахата а ми се отиснујмо са обале илошке и ако чун тако мален беше, да једва нас двојица могосмо у њему седети. Ветар је дувао а талас сваки час запљускивао је чун тако, да један непрестано морао је из њега бацати воду. Ми увидојмо, да је то опасно, управо детињасто предузеће, али тврдоглавост наша недаде нам, да се оканемо тога, као што није хтео ниједан најпре да изусти, да се вратимо, јер сваки је хтео да се покаже јунак“.

Не само да нам ветар и таласи сместаше него скоро и ноћ наступи, те нас принуди, да на суво изађемо. То је било код првог села до Илока Нештина. Ми извукосмо на суво наш лаки чун и потражијмо конака у сеоској механи. Кад нас је бирташица опазила онако просто у гуњеве обучени не хтеде нас примити у собу, већ нас упути у неку зграду, где су одрпани вандровци и чобани по патосу лежали. Но ми ју замолимо да нам да собу, и рекојмо јој да смо рибари па ћемо јој платити што је право. Бирташица најпре не хтеде да зна за то, но најзад ваљда се смијова на нашу младост, те нас пусти у њену парадну собу, али је најпре ормане закључала, чизме са сребрним марама пок. њеног мужа, као и бакарне тепсије и друго посуђе уклочнила из собе. И ако то не беше најбољи комплимент нашем поштеној, ипак не могосмо предосторожност бирташице за зло примити, јер и у оно време беше по Срему и Бачкој пустахија.

(Свршиће се.)

СМЕСИЦЕ.

(Личне вести.) Ваљани наш први судац г. капетан-аудитор Шрајбер, премештен је за регионалног судца у Белу цркву. На његово место долази неки г. Шварц. Ово је премештање немило дирнуло наше грађанство, јер г. Шрајбер не само што је потпуно властан српским језиком, већ је он и савестан и тачан званичник, чemu је доказ ошите поверење, што је стекао код највећих становништва без разлике. Као што чујемо, варошко ће заступништво претставку поднети влади, којом моли да г. капетан-аудитор Шрајбер остане судцем код овдашњег мајистрата.

(Из Земуна.) Како су нам сад ферије и учитељи богословије одмора имају: молимо их, да нам разјасне ове точке (ми велимо точка, јер друго што су тачке).

1. Зајшто ми молимо се на литурђији: со страхом божијим "вјерују приступите, док у јелинском и романскојстоји: со страхом божијим и вјерују

и љубовју агапиг и драгошћу; да гди је пак љубовју? У службенику романској спомиње се митрополит Шагућа као барон, које нам се види ивалиши, највише зато што ни Василије Велики, ни Григорије богослов, ни Јован златоуст нису били барони.

2. Зајшто у вјерују кажемо: творица небу и земљи, кад Јелин вели: неба и земље у род, а не у дат. надежу, почем граматика тако заповеда и Елинска и Славенска и Латинска и Немачка па и све граматике.

3. Може ли се читати у вјерују јавно у храму божијем или у школи: расијатаго же за нас, место за ни. Зар ми желимо бити паметнији? зар нестоји у Евађелију: Јота једина или једина чеरта непреидет од закона?

4. Зајшто ми поемо: тројичкое поклоненије, а Елин вели: тројици поклоненије. Ми велимо: благословеније господије на вас, а Елин каже: благословеније господи на вас. Тако Србин и то само Србин склања сва имена прилагатеља, док ни Елин ни Латин ни Немац то неможе. Ми кажемо Јованов син, Петрова кћи, Марково дете, а они би сви рекли: Јована син, Петра кћи, Марка дете, Petri filia, des Markus Kini.

5. Зајшто поемо на литурђији Елинској: у помоћ свију благочестиви и православни Христијана, па онда наставимо: једин свјат, једин господ, а код нас Срба почињемо једма са: једин свјат, чити ми имамо у помоћ свију и пр.

6. Зајшто ми поемо: свјати боже, свјати крепки, а Елин пое: свјати бог, свјати крепки? Код њи је именитељни, код нас зватијни!

Засад овоглико само, други ред више. Ж.

(Српски преврат г. 1842.) стао је народу српском осим пепроцењеног моралног губитка још и грдног новчаног тројника, као што онај верни препис од званичног акта покљује.

Скупштинарима 1842. год. поклоњено	гр. 90.000
Официрима и солдатима	404.512
Вучићу	110.000
Тамић-Папи	280.000
Чиновницима у граду	44.800
Шекиб-ефендији	560.000
Шекиб-ефендији	162.000
Рифат-паши	28.000
Алиб-ефендији	11.200
Кнезу Стефану Богориду	40.000
Слугама Шекиб-ефендије	5.300
Бож-ефендији	5.600
Слугама Алипаше	1.000
Ахмет-ефендији у Стамболу	56.000
За обдарење дописа у страних новина	1.595
Уредницима у Загребу и Пешти	22.400
Чиновништву 1842. за издају	183.232
За услугу странцима чрев г. А. Симића	2,268.560
Гружанима гарди Вучићевој	821.590
Симићевој гостини за Цариград	37.870
Други избор кнеза Александра	486.480
Једном пријатељу код хрватских новина	16.800
Опет њему изванредно авање и	4.800
Полицији на шијијуне	39.200
За утalogу шабачке буџе Вучићу	313.600
За утalogу шабачке буџе Советницима	41.142
Тенки за проналазак соли	27.707
За одобру великог суда	504.000
За одобру великог суда у Цариграду	3.000
Светићу за законик	72.000
Кнежевићу за Беч	29.681
Вучићу за Видин	6.272
Кнежев пут у Казанлук за ордене	1,632.061
Султановој мајци поклон	280.000
Кнери Султановој	112.000
Поклоњен дефицит судовима	1,200.000
Свега гр. 9,733.602	

*

(Мртвја спаљен.) Прашки листови јављају: неки дан сахрањен је барон Добрзенски ц. кр. фелдмаршал-гентант. Кад је у своме стању код "цара лустројског" умро, метну свећу на крсете његов. Јастуци се упали и пре него што су присути осетили ватру изгоре мртво тело тако јако да се није могло познати. Аустријска је војска изгубила у њему великога човека — јер је био 6 стопа и 4 палца висок.